

cipalers Navn. Det ærede Medlem var saa god at erkjende, at det maatte overlades til de paagjældende Medlemmer, om de vilde nedlægge en saadan Indsigelse eller ikke, men det havde dog været ham lidt paafaldende, at det ikke var slet. Nu er jeg ganske sikker paa, at, hvis nogen af de Herrer, der falde ind under denne Opfordring, havde paa deres Standsfællers Vegne nedlagt en saadan Indsigelse, vilde det ærede Medlem have været den Første til at gjøre opmærksom paa, at de kunde jo slet ikke gjøre nogen Indsigelse, da de paagjældende Fakta maatte være dem ubekjendte; alle de Klager, der falde ind under den Kategori, savne jo endnu enhver Oplysning, og at forlange af de Herrer, blot fordi det er deres Standsfæller, det dreier sig om, at de skulde træde op og a priori erklære Klagerne for u vigtige, synes dog at være at drive Broderskabet i de forskjellige Stænder noget vel vidt. Hvad dernæst angaar det Spørgsmaal, hvorvidt Indsigelsen skulde gjælde den almindelige Berettigelse til at udøve nogen politisk Indvirkning, tillader jeg mig dog at forminde, at, hvorledes man end vil se det Spørgsmaal, bliver i Virkeligheden Karakteren af det politiske Tryk ikke væsentlig forskjellig derved, at det er En, der udøver det paa Flere, eller Flere, som udøver det paa en Enkelt, og det turde dog maaske ikke være nogen aldeles uberegtiget Paastand, at der ved den største Del af familige foregaaende Folkethingsvalg i Danmark er udøvet en meget betydelig Grad af Pres og Tryk indenfor Bondestanden selv, indenfor Almuen selv, af den Ene mod den Anden. Det er jo dog Noget, som umulig kan være ubekjendt, og som jeg heller ikke tror, at Nogen for Alvor vil benegte, at i de forskjellige Gildelag, der findes blandt Gaardmændene paa Landet, udøves en meget skrap Juhits; det tillades ikke let Nogen, der tilhører et Gildelag, at stille sig i politisk Henseende fra sine Omgangsvener, uden at han faar Følgerne meget alvorlig at mærke (Modsigelse). Det tillades ikke nogen Husmand at være mere uafhængig af sin Gaardmand, end Arbeideren eller Gartneren er det af sin Godseier, og hvis det ærede Medlem vil komme her og føre det Sprog, at indtil 1879 i Januar Maaned kjendtes intet Tryk, udøvet ved Folkethingsvalg, at alle Hænder vare rene undtagen Godseieres og Godsforvalteres og Embedsmænds, tillader jeg mig at sige, at det faar han ikke Nogen til at tro. Der er udøvet og maa under den stærke Agitation være udøvet en høj Grad af Pres og Tryk, og det kan undertiden være tvivlsomt, hvor Grændsen mellem det moralsk Tilladelige og det politisk Forfæstelige ligger; men vist er det, at det er en fuldstændig Forvanskning af Forholdene, naar der nu tales, som om der i Aar var slet Noget, der aldrig før havde været kjendt. Under hvilken Kategori skal det f. Ex. henføres, naar en anset Politiker kommer til en Valgkreds og

holder en Tale, hvori han siger: „Hvis I stemme for en Venstremand, skulle vi gjøre vort Bedste for at staffe Eder en Jernbane; hvis I derimod stemme paa en Højremand, kunne vi ikke gjøre Noget for Eder?“ Hvad er dette? (Berg: Det siger ingen Venstremand!). Ja, denne Ufbyrdelse faar det ærede Medlem, til hvem den sigter, at tage sig af. Det er iøvrigt en meget behagelig Stilling, hvori det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) befinder sig; thi han har alle Fordele af en vis Understøttelse og ingen af dennes Forpligtelser. Men under alle Omstændigheder: Jeg sætter det Tilfælde, at noget Saadant sker, hvad kaldes det saa? Er det berettiget politisk Agitation eller et Tryk, der øves? (En Stemme: Det er et meget slet Middel) Ja, ganske vist, det er ogsaa min Mening, og det viste sig praktisk at være et slet Middel. — Derfor en hel Egnss Landbefolkning bliver enig om ikke at komme til en Kjøbstad og handle der, saaledes som de have gjort i gamle Dage, fordi Kjøbstaden har stemt paa en Højremand — er dette saa et berettiget eller et uberegtiget Tryk? (Stemmer: Ja! Nei!) Der kunne De se, mine Herrer, der er en Uenighed mellem de Lærde om, hvad der er berettiget eller ikke. — Naar man lader en Skolelærer vide, at det vil bero paa hans Afstemning ved næste Valg og overhovedet paa hans politiske Optræden, hvorledes man vil stille sig til ham i dette eller hint Spørgsmaal enten vedrørende hans Lønning eller visse kommunale Behageligheder, — er det berettiget eller uberegtiget Tryk? (Stemmer: Ja! Nei!) Ogsaa derom viser der sig at være Uenighed, i alt Fald er det vist, at Spørgsmaalet ses noget forskjelligt fra de forskjellige Sider. Jeg veed ikke, hvad der paa nogen Maade kan berettigede til at opstille ethvert Forsøg, der gjøres af større Arbejdsgivere paa at paavirke deres Folk i en vis politisk Retning, som utilbørligt, med mindre den, der taler saaledes, kan, ikke blot i en stor Forsamling, men ogsaa alene med sig selv og sin Samvittighed, sige: Jeg har aldrig gjort, aldrig tilraadet, aldrig billiget noget Lig-nende. De af de Herrer, som ere i Stand til at sige dette, kunne være besejrede til at fælde Dom over, hvad der er slet fra enkelte Godsforvalteres Side; men de, som ikke kunne gjøre det, ville neppe være berettigede til at føre det Sprog, der har lydt til os fra det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds. Ganste sikkert er det i alt Fald, at naar det ærede Medlem fremstillede det saaledes, som om der nu var i Færd med at udvikle sig nye Trællevilkaar for en Del af den danske Almue, at vi skulde kunne vende tilbage til Tider, da Bondestanden levede under Trællefaar, kuet af en indspjott og indspjottet Adel, og at de forsynde sig mod de højeste og helligste Mennekerettigheder, naar de ikke lode de Smaa og Fattige og Ringe i Sam-